

menteuze behandeling. Wanneer het medische aspect van de zorggeschiedenis wordt verwaarloosd, blijven er, zoals blijkt, vragen liggen en resulteert er een onvolledige en dus onbevredigende analyse.

Ton Kappelhof

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Den Haag

Mart J. van Lieburg (red.), *De Amsterdamse Internistenschool 1828-2008. De traditie van de inwendige geneeskunde aan het Atheneum en de Universiteit van Amsterdam weerspiegeld in de academische redes van hoogleraren en lectoren* (Rotterdam:

Erasmus Publishing, 2008) 288 p. ISBN 978-90-5235-201-5.

'*De Amsterdamse Internistenschool*' tracht aan de hand van de redevoeringen van de lectoren, in chronologische volgorde gerangschikt, een indruk te geven van de ontwikkelingen in de interne geneeskunde en de medische zorg in Amsterdam in het algemeen. Tussen de 'oudste' rede met de inrichting van de Klinische School te Amsterdam (1828) en de meest recente (2001), met een pleidooi voor voldoende kansen voor een hernieuwde inwendige geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam, schuilt een zeer lange tijdsspanne. Het ligt duidelijk in de bedoeling van de redactie een aantal algemene ontwikkelingen en innovaties in de medische wetenschap te duiden door middel van een aantal ijkpunten in de geschiedenis van de Klinische School en later de Universiteit van Amsterdam, die veruiterlijkt worden door de diverse redevoeringen. Aan deze opeenvolgende redevoeringen gaat een inleidend deel vooraf, opge maakt door Van Lieburg die de eindredactie onder zijn vleugels nam. De verschillende lectoren/hoogleraren worden voor het begin van hun rede telkens kort biografisch ingeleid. Enkele wapenfeiten, de werkzaamheden of het bondige carrièreverloop van enkele protagonisten worden overigens in het boek geduid in zogenaamde 'kaderteksten'.

Met zijn vlotte vertelstijl ligt deze publicatie onder leiding van Van Lieburg geheel in de lijn van talloze, andere uitgaven die deze auteur ondertussen heeft verwezenlijkt over de geschiedenis van de gezondheidszorg in Nederland. Bij het nagaan van de lijst van deze publicaties, merken we dat de auteur een voorliefde koestert om algemene medisch-wetenschappelijke evoluties te duiden aan de hand van microgeschiedenissen van bepaalde instellingen, personen of organisaties. Als selectieve voorbeelden kunnen we hierbij '*Het Diaconessenhuis Leiden*' (1997) aanhalen, '*De Geschiedenis van het Sophia Kinderziekenhuis te Amsterdam*' (2004) of het nog vrij recentelijk verschenen werk '*Al doende leert men*' (2006) over de jaren van de arts Gerrit Jan Mulder. Uit deze talrijke 'microstoriae' abstraheert Van Lieburg dan een breder maatschappelijk kader, waaruit blijkt dat niet alleen epistemologische, maar ook culturele, sociale en mentaliteitsfactoren op cruciale wijze vorm hebben gegeven aan diverse wetenschappelijke evoluties op het geneeskundige terrein.

Het mag ongetwijfeld één van de grootste verdiensten van de eindredacteur genoemd worden dat hij het Nederlandse, maar ook ver daarbuiten, medisch-historiografische onderzoeksveld grondig wist en weet te vernieuwen. Hij koppelt daarbij de medische biografie en instellingsgeschiedenis aan een ruimere maatschappelijke context, zonder echter de concrete evoluties die zich afspeelden binnen de medische wetenschappen uit het oog te verliezen. Deze publicatie is daar nog maar eens een

voorbeeld van. Een andere grote verdienste van de schrijver uit zich in het belang voor de 'originale' bron. Door het bronnenmateriaal voor zich te laten spreken, vermijdt Van Lieburg al te veel interpretatie en waardebeoordeling die aan de redevoeringen doorheen de jaren ongetwijfeld door de respectievelijke 'opvolgers' werden toegevoegd. Het zou immers historisch een beetje 'oneerlijk' zijn de talrijke visies, ideeën en voorstellen van de verschillende lectoren als gedateerd te analyseren en ze door onze hedendaagse bril als 'ouderwets' te classificeren. Rekening houdende met het specifieke thema en uitgangspunt van het boek is een weergave van het primaire bronnenmateriaal voorafgaand door een inleidend hoofdstuk zeker geen onverantwoorde keuze.

Maar ondanks de interessante redes die in het boek naar voren komen, en het uiterst erudiete inleidende hoofdstuk over 'de traditie van de Amsterdamse Internistenschool', laat deze publicatie ook een aantal kansen liggen. Zo is het – zeker voor een leespubliek dat niet op de hoogte is van de specifieke ontwikkelingen in de Amsterdamse gezondheidszorg – zonde dat er niet meer contextuele duiding wordt gegeven doorheen het boek. De introductie van Van Lieburg zelf is weliswaar een descriptief pareltje, maar blijft bij de lezer met weinig voorkennis niet echt hangen gedurende de verdere lectuur van het werkstuk. Misschien was het een betere optie geweest de verschillende redevoeringen gekoppeld aan chronologische tijdsperiodes telkens te laten voorafgaan door een stuk waarin een iets breder kader van de evoluties in de geneeskundige zorgen wordt weergegeven. Nu houdt Van Lieburg te weinig rekening met de bredere maatschappelijke context waarbinnen de geschetste medische evoluties konden plaatsgrijpen. Zo is er te weinig koppeling tussen de medisch-wetenschappelijke ontwikkelingen en de zich wijzigende arts-patiëntverhouding. De evoluerende mentaliteitsfactoren die van tel waren in het geneeskundig onderricht en de verhouding tussen lectoren en aspiranten, wordt eveneens te weinig in de verf gezet. Jammer, tenslotte, dat ook Amsterdamse 'specificiteiten' te weinig worden verduidelijkt. Waarom precies de Amsterdamse situatie zo bijzonder was, wordt nooit echt benadrukt.

Alles in acht genomen, echter, is dit een goed boek geworden met een uitermate boeiende vertelstijl die zeer aangenaam leest. Voor de medisch-historici of Amsterdamse (para-)medici met voldoende historische interesse is dit ongetwijfeld een boeiend werkstuk met een helder volgare verhaallijn. Een breder publiek of een leespubliek van 'niet-ingewijde' historici blijft echter om voornoemde redenen enigszins op zijn honger zitten. Ondanks het wetenschappelijk hoge niveau van de publicatie en de erudiete onderzoeksaanpak komt Van Lieburg in andere gelijkaardige publicaties toch nog een stuk sterker uit de hoek.

Vincent Van Roy

Universiteit Antwerpen: Centrum voor Stadsgechiedenis

Cormac Ó Gráda, Richard Paping and Eric Vanhaute (eds.), *When the potato failed. Causes and effects of the 'last' European subsistence crisis, 1845-1850* (Turnhout: Brepols, 2007) 342 p. ISBN: 978-2-503-51985-2.

De aardappelcrisis van de jaren veertig van de negentiende eeuw is een centraal thema uit de sociale en economische geschiedenis van die eeuw. In deze bundel ligt de nadruk op het vaststellen van de ernst van de aardappelcrisis en hoe adequaat overheden hebben gereageerd. Het referentiepunt is de Ierse aardappelcrisis. Van de vijftien